

Till:

2020-10-01

Landsbygdsminister Jennie Nilsson

Näringsminister Ibrahim Baylan

Miljö- och klimatminister Isabella Lövin

Finansminister Magdalena Andersson

Riksdagsledamöter i Miljö- och jordbruksutskottet och Näringsutskottet

Svenska EU-parlamentariker

Ordföranden i politiska ungdomsförbund

Naturvårdsverket

Skogsstyrelsen

Länsstyrelsen

ÖPPET BREV: Stoppa genast avverkningar på grund av granbarkborrar i skyddade områden och andra skogar med höga naturvärden

Naturvårdsverket har fått ett [regeringsuppdrag](#) om att ta fram vägledning för att bekämpa granbarkborrar i formellt skyddade skogar. Hittills har delar av naturreservat, reservatsförslag, nyckelbiotoper och biotopskydd i Sverige avverkats för att minska spridningen av granbarkborrar. I exempelvis [reservatsförslaget vid sjön Risten](#) i Åtvidabergs kommun i Östergötland har ett flertal nyckelbiotoper och värdekärnor avverkats och t.o.m. markberetts efter avverkning med granbarkborreangrepp som förevändning.

I [Stockholms län](#) ska dispens ges för avverkning av granar i 168 naturreservat. [Länsstyrelsen i Kalmar län](#) har ändrat föreskrifterna och skötselplanerna i 25 naturreservat för att möjliggöra avverkning som åtgärd för att minska risken för spridning av granbarkborre.

Vi uppmanar regeringen att:

- 1) ändra uppdraget att bekämpa granbarkborrar för att förhindra att skogar med höga naturvärden avverkas.
- 2) ge i uppdrag åt Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen att ta fram ett gemensamt program för hur skogar ska kunna motstå granbarkborreangrepp och återhämta sig efter sådana angrepp, d.v.s. bli mer resilianta, och hur naturskogar ska bevaras.

Det är oacceptabelt att omfattande avverkningar för närvarande tillåts av regeringen, Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen som bekämpningsåtgärd av granbarkborrar i nyckelbiotoper och värdekärnor. Staten subventionerar därmed avverkning av några av de värdefullaste skogarna som vi har i Sverige.

Granbarkborrar är en del av det naturliga skogsekosystemet. De är nyckelarter som gynnar och skapar förutsättningar för biologisk mångfald i skogen. Granbarkborren skapar död ved vilket är en bristvara för många lavar, mossor, svampar, insekter och fåglar i dagens skogslandskap. Granbarkborreangrepp i en naturskog är positivt för den biologiska mångfalden eftersom det behövs mer död ved i skogen.

Granbarkborren är viktig som [föda](#) för många skogsarter såsom hackspettar, rovlevande flugor, skalbaggar och parasitsteklar. Det är därför viktigt att gynna dessa arter och bevara deras livsmiljöer för att minska risken för allvarliga massförekomster av granbarkborre i framtiden. Död ved som plockas bort från skogen kan förvärra situationen eftersom den döda veden är viktig för granbarkborrens [naturliga fiender](#).

Granbarkborren måste ha tillgång till färsk innerbark och är inte intresserad av döda träd utan bark eller av lövträd eller tall. I en naturskog finns vanligtvis flera olika trädslag i olika åldrar och storlekar. Det gör att avståndet mellan lämpliga granar för granbarkborren i naturskogar kan vara förhållandevis stort och att det blir svårare för insekten att etablera sig. Enligt [Skogsstyrelsen](#) är granbarkborren en sällsynt art i en riktigt stor naturskog.

Eftersom en stor del av dagens skogslandskap består av likåldriga och täta granbestånd gynnar detta granbarkborren. De gynnas bland annat av vindfällda träd i hyggeskanter eller fristående träd som lämnats på hyggen. De lockas även till [färska hyggen](#), troligtvis på grund av doften från stubbar och ris samt av feromon från artfränder.

En stor del av granbarkborrarna [övervintrar](#) dessutom [i marken](#) och blir kvar i skogen om avverkning utförs under vinter och vår. Mycket av barken, med barkborrar, riskerar dessutom att ramla av i skogen när skördaren upparbetar träden.

Bekämpningsåtgärder mot granbarkborrar kan stå i strid med EU:s art och habitatdirektiv och fågeldirektiv. [EU-domstolen](#) slog fast att bekämpning av granbarkborrar i värdefulla Bialowiezaskogen i Polen stred mot EU-direktiven vilket ledde till att avverkningarna stoppades. Hela [14 av 15 skogliga naturtyper](#) i EU:s habitatdirektiv bedöms ha otillfredsställande eller dålig kvalitet i Sverige. Förlust av livsmiljöer är en stor bidragande orsak till att ca 2 000 skogslevande växt-, svamp- och djurarter är [rödlistade](#) idag.

Det behövs inte regeringsuppdrag för att bekämpa spridningen av granbarkborrar i formellt skyddade skogar. Vi vill se ett nytt gemensamt regeringsuppdrag till Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen för att bevara naturskogar, gynna resilienta skogar och fasa ut den ensidiga satsningen på barrträd. Skogen behöver [klimatsäkras](#) genom skogsskydd, naturlig föryngring och främjande av varierade bland- och lövskogar. Detta gynnar även ett flertal andra [ekosystemtjänster](#).

Vi uppmanar regeringen, riksdagsledamöter och myndigheter att genast agera för att stoppa avverkningar på grund av granbarkborre i skyddade områden och andra skogar med höga naturvärden. Regeringsuppdraget måste ändras för att förhindra att skogar med höga naturvärden riskeras eller går förlorade. Vi har inte råd att förlora de sista och kvarvarande spillrorna av skyddsvärd skog i Sverige!

Med vänliga hälsingar,

Julian Klein, talesperson, Skydda Skogen

Mikael Sundström, ordförande, Jordens Vänner

Marcus Lidström, ordförande, Naturskyddsföreningen Norrbotten

Nora Lundblad, ordförande, Naturskyddsföreningen i Jämtland-Härjedalen

Björn Abelsson, ordförande, Naturskyddsföreningen i Västernorrland

Jenny Olsson, ordförande, Naturskyddsföreningen Gävleborg

Mattias Ahlstedt, ordförande, Naturskyddsföreningen i Dalarna

Margareta Wikström, ordförande, Naturskyddsföreningen i Rättvik

*Carina Frost, medlem i Naturskyddsföreningens Ljusdalskrets och Skogs nätverk.
Sten Brodén, ordförande, Naturskyddsföreningen i Strömstad
Tove Lönneborg, ordförande, Fältbiologerna
Per Darell, biolog, Kronoberg skogsgrupp
Jan Brenander, Skogsgruppen i Oskarshamn/Oskarshamnsbygdens Fågelklubb
Åke Nilsson, ordförande, Östra Smålands Ornitologiska Förening, ÖSOF
Larsgunnar Nilsson, ordförande, Tjust Fågelklubb
Gunilla Winberg, ordförande, Framtiden i våra händer
Robin Zachari, kanslichef, Skiftet
Jens Hansen, medlem i Gävleborgs Botaniska Sällskap
Tomas Hallingbäck, ordförande, Mossornas Vänner
Martin Westberg, ordförande, Svensk Lichenologisk Förening
Johan Lind, ordförande, Naturfotograferna
Pia Björstrand, talesperson, Klimataktion
Karin Kali Andersson, Klimatpsykologerna*

--

Avverkningar på grund av angrepp av granbarkborrar har exempelvis skett i följande naturreservat och reservatsförslag:

- [Naturreservat Fiolenområdet](#), Alvesta och Växjö, Småland.
- [Vallaskogens naturreservat](#), Linköpings kommun, Östergötland.
- [Nynäs naturreservat](#), Trosa och Nyköping, Södermanland.
- [Reservatsförslaget vid sjön Risten](#), Åtvidabergs kommun, Östergötland.

Avverkningar är planerade i ett flertal naturreservat på grund av angrepp av granbarkborre, exempelvis:

I [Stockholms län](#) vill man utföra åtgärder mot granbarkborre i 168 naturreservat, bland annat genom avverkning av granar och genom fällor. För att kunna utföra dessa åtgärder ska undantag göras från reservatsföreskrifterna.

[Länsstyrelsen i Kalmar län](#) har ändrat föreskrifterna och skötselplanerna i 25 naturreservat för att möjliggöra avverkning som åtgärd för att minska risken för spridning av granbarkborre.

Exempel på avverkade nyckelbiotoper i Östergötland.

Exempel på avverkat biotopskydd:

Biotopskyddsområde SK128-2015 vid Germundebo, Åtvidabergs kommun, Östergötland.

--

Läs mer om granbarkborrar här:

Ehnström, B. (1998). *I roten på en gammal stubbe*. Media express, Stockholm.

Ehnström, B. & Wikars, L.-O. (2019-10-25). *Debatt: Mer skada än nytta att avverka granar i skyddade områden*. Dala-Demokraten; <https://www.dalademokraten.se/artikel/debatt-mer-skada-an-nytta-att-avverka-granar-i-skyddade-omraden>

Hedgren, P.O. (2003). *Granbarkborren (Ips typographus) och naturvården*. Entomologisk Tidskrift 124 (3): 159-165; http://www.sef.nu/download/entomologisk_tidskrift/et_2003/ET2003%20159-165.pdf

Hedgren, P.O. (2006). *Granbarkborren och andra skadeinsekter på granskog*; <http://www-gran.slu.se/Webbok/PDFdokument/Granbarkborren%20och%20andra%20skadeinsekter%2006%2001%2020.pdf>

Land Skogsbruk (2011-05-18). *Barkborren följer inte med virket*; <https://www.landskogsbruk.se/skog/barkborren-foljer-inte-med-virket/>

Länsstyrelsen Örebro län (besökt 2020-07-23). *Granbarkborre i naturreservat*; <https://www.lansstyrelsen.se/orebro/natur-och-landsbygd/skyddad-natur/granbarkborre.html>

Schroeder, M. & Weslien, J. (2020). *Skyddade områden och risk för angrepp av granbarkborre*. SLU Fakta Skog 3, 2020;

http://slu.se/globalassets/ew/ew-centrala/forskn/popvet-dok/faktaskog/faktaskog20/faktaskog_03_2020.pdf

Skogsaktuellt (2020-06-01). *Han varnar för städmanin som tar bort barkborrens fiender*; <https://www.skogsaktuellt.se/artikel/2226171/han-varnar-fr-stdmanin-som-tar-bort-barkborrens-fiender.html>

Skogsstyrelsen (2020-01-27). *Granbarkborrens roll i skogens ekosystem*; <https://www.skogsstyrelsen.se/bruka-skog/skogsskador/insekter/granbarkborre/granbarkborrens-roll-i-skogens-ekosystem/>

Sousa, M. (2019). *On the multitrophic interactions between Ips typographus their tree host, associated microorganisms, and a predatory Medetera fly*. Introductory Research Paper. SLU, Alnarp; https://pub.epsilon.slu.se/16439/7/sousa_m_190513.pdf